

CZU 347.734

Probleme de dezvoltare a raporturilor juridice bancare în condiții moderne

Victoria POSTOLACHE

doctor, conferențiar universitar

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Mariana Rodica ȚÎRLEA

doctor, conferențiar universitar

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, România

***Abstract.** The topicality of the research theme is expressed in the fact that, in one way or another, banking relationships affect absolutely all segments of the population. Knowing and recognizing the possible directions of development of the banking sector is extremely important for the conscious actions of citizens aimed at satisfying their economic needs through the services provided by commercial banks. In the Republic of Moldova, every third citizen was or is the subject of bank credit relations, while every second in one way or another uses the services of the banking sector. Thus, the purpose of the research consists in the analysis of banking law reports within the domestic banking law.*

***Keywords:** banking law, banking law legal report, banking legislation, banking law subject*

Sistemul bancar al oricărei țări și raporturile juridice bancare legate de funcționarea acestuia constituie o verigă importantă în viața socio-economică a populației. Schimbările care au loc în viața cotidiană, atât în domeniul juridic, cât și în cel economic, depind în mod direct unul de celălalt și de deciziile cetățenilor țării noastre, urmărind scopurile unei vieți bune, iar domeniul legislativ în ceea ce privește economia, și mai exact sectorul bancar, se modifică sub influența normelor de drept extern și a modificărilor structurale ale partenerilor în sfera relațiilor economice.

Succesul funcționării sistemului bancar depinde în mare măsură de perfecțiunea legislației bancare, care stabilește condițiile de existență și funcționare a instituțiilor de credit, precum și de normele de drept civil, care determină procedura de desfășurare a operațiunilor bancare.

Dezvoltarea dinamică a sectorului bancar într-un mediu financiar și economic în continuă schimbare aduce aspecte și probleme noi activităților băncilor, a căror soluție depinde în mare măsură de nivelul de securitate bancară. După cum remarcă BNM în documentele sale de program, nu numai atingerea obiectivului politicii monetare de reducere a inflației și menținere a stabilității prețurilor, ci

și starea echilibrului macroeconomic general depinde de gradul de stabilitate și eficiență a sistemului de intermediere financiară.

Semnificația oricăror raporturi juridice constă în faptul că entitățile juridice și persoanele fizice, diferite organizații în cursul activităților lor practice compară și evaluează comportamentul lor real și comportamentul celorlalți participanți într-un anumit aspect cu ceea ce ar trebui să fie comportamentul în conformitate cu cerințele actului de reglementare. De exemplu, între BNM și o bancă comercială există un raport juridic pentru ca cea din urmă să respecte normativele stabilite pentru ea, reglementate de Legea cu privire la activitatea băncilor [3].

Raportul juridic bancar este forma juridică a unei relații bancare reale. Prin urmare, conceptul de raport juridic include doar ceea ce este legal. Nu ar trebui să existe elemente nelegale (actuale) în conținutul raportului juridic în sine. Relațiile sociale legale și reale sunt interdependente, dar nu sunt concepte care coincid.

Un raport juridic bancar este un raport juridic între subiecți, este prevăzut de norma dreptului bancar, prin urmare conținutul său volitiv este construit în conformitate cu metoda de reglementare juridică a dreptului bancar - metoda imperativă.

Raporturile juridice bancare au o serie de trăsături specifice care le deosebesc de alte tipuri de raporturi juridice:

- 1) apariția raporturilor juridice bancare se datorează desfășurării activităților bancare de către entitățile autorizate;
- 2) în calitate de subiect al raportului juridic de drept bancar totdeauna este BNM și în cazuri speciale poate apărea FGDB;
- 3) acționând ca participanți la relațiile juridice bancare, BNM, precum și băncile comerciale, sunt simultan participanți la raporturile juridice bancare publice și private;
- 4) raporturile juridice bancare publice și private sunt raporturi de proprietate.

Sistematizând caracteristicile generale și speciale ale raporturilor juridice bancare, concluzionăm că raporturile juridice bancare sunt forme de relații bancare efective reglementate de lege, una dintre părți la care este întotdeauna BNM, iar în unele situații - FGDB apărut în cursul activităților bancare, care sunt de drept privat sau de drept public.

De altfel, însăși eterogenitatea raporturilor juridice bancare face posibil să se afirme că dreptul bancar poate fi considerat ca o entitate juridică complexă, care se formează la interacțiunea ramurilor de drept public și privat, în primul rând drept financiar și drept civil, și cuprinde regulile care reglementează implementarea activităților bancare.

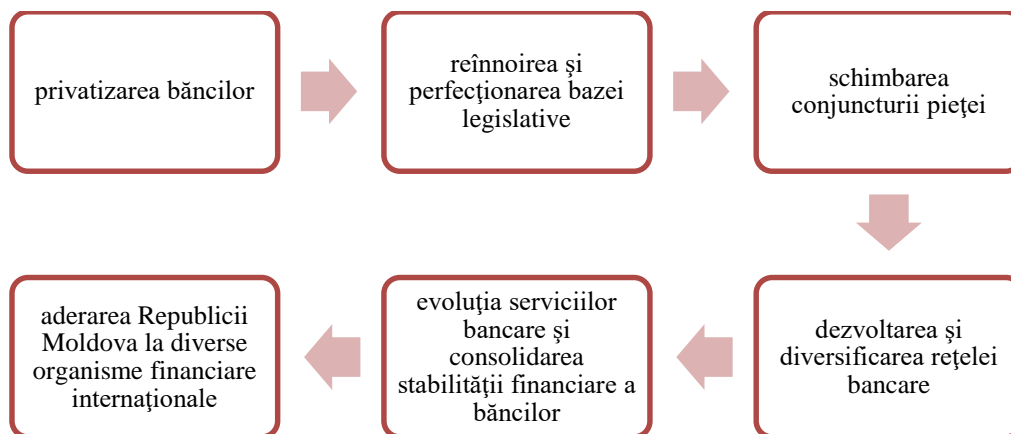
În accepțiunea lui L. Bercea „raporturile juridice bancare sunt o specie a raporturilor juridice comerciale, iar normele juridice din domeniului bancar, deși sunt norme comerciale, li se vor aplica

cu întâietate, prezentând caracterul unor dispoziții speciale în raport de dreptul comercial, acesta din urmă rămânând dreptul comun în materie. Legătura dintre cadrul normativ bancar și cadrul normativ comercial este una de tip parte-întreg. Dreptul bancar nu poate fi considerat autonom față de dreptul comercial, decât în măsura în care am desprinde din acesta din urmă toate subramurile care prezintă un anumit grad de autonomizare, cum ar fi, spre exemplu, dreptul societăților, dreptul cambial etc. Autonomizarea acestor subramuri are la bază specificitatea fiecăreia, iar nu diferențe majore față de dreptul comercial” [1, p. 132].

Prin conținutul raporturilor juridice bancare se înțelege drepturile și obligațiile subiecților dreptului bancar care exercită:

- a) activități bancare;
- b) reglementarea de stat a activității bancare, inclusiv reglementarea și supravegherea bancară;
- c) activități de creare a condițiilor pentru implementarea efectivă a activităților bancare;
- d) activități de înființare și desființare a băncilor comerciale, a sucursalelor, reprezentanțelor și a altor subdiviziuni separate ale acestora;
- e) managementul băncilor comerciale.

Constituirea și consolidarea sistemului bancar din Republica Moldova a parcurs mai multe etape de dezvoltare, reflectate în figura 1.

Figura 1. Etapele constituirii și consolidării sistemului bancar din Republica Moldova

Sursa: elaborat de autor

Raporturile juridice bancare pot fi clasificate după diverse criterii:

1. În funcție de metodele de reglementare juridică utilizate, raporturile juridice bancare pot fi clasificate:

- verticale (relații juridice cu participarea BNM și a FGDB, legate de implementarea funcțiilor de drept public);
- și orizontale (toate raporturile juridice apărute în procesul de implementare a activităților bancare).

2. În funcție de obiect, raporturile juridice bancare pot fi clasificate:

- raporturile juridice patrimoniale (se formează cu privire la orice obiect de natura proprietății);
- raporturi juridice nepatrimoniale (formate cu privire la beneficii necorporale, raporturi juridice organizatorice, raporturi juridice în domeniul reglementării de stat a sistemului bancar).

3. În funcție de conținut, raporturile juridice bancare pot fi clasificate în raporturi juridice care se referă la:

- reglementarea de stat a activității bancare;
- crearea, lichidarea și reorganizarea băncilor comerciale, crearea și lichidarea subdiviziunilor structurale, relațiile dintre organele de conducere ale băncilor comerciale, acționari (participanți) și alte raporturi juridice intrabancare;
- efectuarea operațiunilor și tranzacțiilor bancare (relații pentru implementarea activităților bancare);
- activități ale organizațiilor de infrastructură bancară (relații juridice de infrastructură).

Dezvoltarea raporturilor juridice bancare în Republica Moldova este determinată de două procese interdependente, consecințele furtului miliardului și modernizarea necesară a sistemului bancar. Dacă vorbim despre măsura în care Republica Moldova participă la procesul de revizuire a mecanismelor existente de menținere a stabilității financiare, care are loc în multe țări ale lumii și despre ce trebuie să schimbăm în practica noastră, putem evidenția următoarele domenii :

- consolidarea în continuare a mecanismelor de supraveghere bancară, inclusiv asupra practicii de gestionare a lichidității și a riscului în bănci;
- îmbunătățirea mecanismelor legale utilizate de BNM pentru menținerea lichidității sistemului bancar, inclusiv în situații de criză;
- îndeplinirea cerințelor privind compoziția și calitatea informațiilor pe care băncile trebuie să le dezvăluie;
- extinderea gamei de instrumente utilizate atunci când se lucrează cu băncile problematice, inclusiv atunci când există amenințarea unei crize sistemice sau apar probleme în băncile mari de importanță sistemică;
- îmbunătățirea sistemului de asigurare a depozitelor.

În acest context menționăm că cadrul legal aferent sectorului bancar autohton menționează că:

1. Banca Națională este o persoană juridică publică autonomă și este responsabilă față de Parlament;

2. Banca Națională nu este supusă înregistrării în Registrul de stat al întreprinderilor și în Registrul de stat al organizațiilor.

3. Banca Națională poate să deschidă sucursale și reprezentanțe în țară și în străinătate unde consideră necesar [2].

În calitate de direcții prioritare de dezvoltare pe viitor a raporturilor juridice bancare pot fi menționate următoarele:

- consolidarea mecanismelor de coordonare a eforturilor de schimb de informații între departamentele responsabile de menținerea stabilității financiare în raport cu situațiile legate de participarea băncilor la procesele de ieșire de capital în străinătate, precum și de încasări ilegale de fonduri;
- consolidarea controlului asupra utilizării fondurilor publice de către băncile comerciale;
- îmbunătățirea mecanismelor de rambursare a depozitelor bancare și a conturilor bancare în situații de urgență;
- extinderea listei de metode de soluționare a insolvenței bancare, inclusiv reabilitarea financiară a băncilor, precum și îmbunătățirea mecanismelor de interacțiune între departamente în identificarea băncilor cu probleme și soluționarea insolvenței acestora.

Dezvoltarea raporturilor juridice bancare în Republica Moldova este determinată de două procese interdependente precum consecințele furtului miliardului și modernizarea necesară a sistemului bancar.

Bibliografie:

1. Bercea, L. *Statutul dreptului bancar*, în Revista de Drept Comercial, nr. 6/2003, p. 132
2. Legea cu privire la BNM nr. 548-XIII din 21.07.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1995, nr. 56-57/624 din 12.10.1995 (cu modificările și completările ulterioare). Disponibil: <https://www.bnm.md/ro/content/lege-cu-privire-la-banca-nationala-moldovei-nr-548-xiii-din-21071995>.
3. Legea Republicii Moldova privind activitatea băncilor nr. 202 din 06.10.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 434 - 439 art. 727 din 15.12.2017. Disponibil: <https://www.bnm.md/ro/content/legea-privind-activitatea-bancilor-nr202-din-06-octombrie-2017>.